

עוד יותר. עד היום פעלו שתי הסיעות בהתאם לחזוניהן, מועצת גדולי התורה, גוף שבו יושבים רבנים קיצוניים, הכופרים ב"מלוח הרבנות הראשית (המורכבת ממשלתי הפועלת עם הציונים, קרובי סיעות המזרחי). עתה פקרו פועלי אגודת ישראל גם בגוף זה, אסרו בפירוש על כל חבריהם להזקק לעצמי תיו הגרמי קרליץ, אחיו בן ה-78 של חזון איש ורבם של פועלי אגודת ישראל, ביטל

יומים אחרי שהצירות הצ'כוסלובקית הו" ציאה מבנינה בעל שלש הקומות בקרית מאיר חומר שהשמץ, בניגוד לכל כללי נוהג דיפלומטי, את המדינה המארחת אותה, היא שמשה מטרה לפצצת הפחדה שהושלכה לחצרה. הר

ע'ים בינלאומיים

נילו סוף סוף את המקור ארץ: הבריגדה החליטו לפר פעולתו מזרחה. בפראג, בירת שים לציונות. הוא הפך בא" נגה, שלשל ליד אנשי פראג טוסים. תפקידו היה עתה גלוי ות הצבא הצ'כי מסרו לידיו ודה התעופה נשא שם עברי: בא ההגנה הראשונית. מטוסי תעופה, הטעינו בעציון, צ'כוי זראל. אחרי הכרזת המדינה, לציר

בריאד וזה יחסית

ל שנוי ניכר בעבודתו היומ לעבור לדירה חדשה. ההבדל ה להצטרף אליו מאחר שהיה

שרד החוץ. השאיר מאחוריו וטה מאד, הגיע לקריה, הפך ו מתקופת המחתר שהפך זבור זמן עבר לבנין מצפה תפקיד המייצע של ניהול עני

שיכול היה, לו ישב במקרה מים בפנקרץ, פראג, להודות חסו לו, הגיע לאחר 10 שנות היחסית בחיק משפחתו ב"

אנגבה

לתאר אותו במרתפי מחת ועקלקלות, מתאים שמעון זו היה סופר מנסה להמציא ית, היה יצור דמיונו דומה,

התלטה זו, פועלי אגודת ישראל ביטלו את הודעתו. מרובה מכל הענין היה בעיקר הדור, בטאון מפא"י. אמר הוא: במדינתם נגד הרבנים גילו פועלי אגודת ישראל אומץ לב רב. הוא שכח להוסיף: אגודת ישראל יאכ" לו בשור חזר בבית הכנסת ישועות יעקב בשכונת מאה שערים בצהרי יום כיפור, יקבל אומץ לב רב עוד יותר.

מן הסתם, יהודי זה, יליד קארפטרורס הצ'כית, שעלה החודש על דוכן העדים כדי לכנות את עצמו ואת אחרים כ"מרגלים אמריקאיים-ציונים-קוסמופוליטיים". תחילה סברו בארץ שמדובר אורן, לשעבר אורנשטיין, הוא קרובו של שמעון, וכי אורן נסע לצ'כיה על מנת לשחרר. אולם אין כל קירבה בין השניים. הפועלים בצוואת במש" פט אחד היתה מקרית בהחלט. וגם הרקע של השניים היה שונה מאד.

קומוניזם, פקיד, מבריה. שמעון אורנשטיין היה קומוניסט בנעוריו, עבר אחר כך להשומר הצעיר. אחרי ש היה חבר במרכז החזק במולדתו, עלה לארץ ב-1935, הצטרף למשק במפרץ חיפה, פרש ממנו, הפך פקיד בקוסת-חולים בחיפה.

כשפרצה מלחמת העולם התגייס אורנשטיין לבריגדה, ביי קר, כרוב חבריו, בארצות אירופה ובמולדתו. הוא חזר לארץ ישראל, אולם יצא שוב כדי לחפש אחרי רכוש משפחתו. מאותו רגע נכנס אורנשטיין למשפחה הגדולה של המח"תרת הציונית, סיפל בכל עסקי ההעסקה, הברחת הרכוש ורכישת הנשק שהתנהלו על שני היבשת כולה, בפקודת אהוד אבריאל ושאלו מאירוב. מרכזו היה בארץ בה התמצא: צ'כוסלובקיה.

תואר בחסד עצמו. כשהוקמה פראג הצירות שנת"גה גושפנקא חזיקה לעסקים הנרחבים של המחתר, קרא לעצמו שמעון אורנשטיין "סגן הנספח הצבאי". היה זה תואר בחסד עצמו. כי משרד החוץ הישראלי הכחיש בחוקף שנמ"גה מעולם עם עובדי, טען שלא נתן לו עבודה. הנימוק שנרמז עליו: "העסקים בהם עסק שמעון אורנשטיין היו כל כך מעורפלים ומפוקפקים שגם המחותר הציונית הרשי"מית לא רצתה לשאת באחריות להם.

בשנת 1949 החה אורנשטיין עובד על חשבון עצמו. הע"בודה: הברחת רכוש יהודי צ'כיה לגרמניה. השם הרשמי: משלוח "הפצי עוליים".

מבחינה ציונית היתה מלאכת הברחת חיובית ופטריו"טית מאד. בעזרתה הובא למדינה רכוש גדול, שהיה שייך ליהודים שעלו ארצה. אולם משני עברי הגבול הצ'כיה-גרמני היתה זאת עבירה חמורה מאד. אפילו האמריקאיים נקטו מדי פעם בפעולה נגדה.

למשרד המשלוח היה מרכז במינכן. אורנשטיין עבד למען מרכז זה, דרכו עברו סחורות רבות, בין השאר בית חרושת שלם לברגים הנמצא כיום באחד הקבוצים בארץ. נראה שהמושג "הפצי עוליים" היה גמיש למדי. **מלך ללא מדינה.** דמו של אורנשטיין לא הגיח לו לעסוק לאורך ימים בקטנות מעין אלה. הוא התרגל לסעם של טרונקציות בינלאומיות מעורפלות, הפך אמן בשטח זה. מיבצעים גדולים יותר רמזו לו.

הפתרון היה פשוט למדי: הוקמה רשת מסועפת של הברחות. מנגנון זה המציא שיטה מסובכת כדי לרמות את האמריקאים (ואת הממשלות שרצו להיות מרומות), סחורה ששויה הגיע למאות מיליוני דולרים עברה את הגבולות, בהנהלת קונץ עסקים בינלאומיים.

שמעון אורנשטיין היה מלך העסקים האלה. והוא חי כמלך, בבתי המלון הפאוארים ביותר בפראג, בפריס, בווינה, בציריך. הוא נהנה מכוון כלבים, נתקבל על ידי ממשלת צ'כוסלובקיה כאילו היה שגריר של ששמה עולמית. **לכמה ימים.** אולם לפני שנה ורבע הרגיש אורנשטיין, בחוש הששי הדרוש במקצוע זה, שהאופק מתערפל.

באותם הימים ישב עם אשתו וילדיו בווינה. הוא אמר לאשתו לחזור לארץ, לקנות זירה בשכונת סביניה, ליד חיפה. הוא עצמו לא נסע אתה, אמר לה שעליו לחזור לכמה ימים לפראג כדי לחסל אי אלה עסקים. העסקים: חוב של כמה מיליוני דולרים שהגיע לו, ולחברות האירופיות שאתן עמד בקשר, ממשלת צ'כוסלובקיה. יש לשער שחוב זה שוב לא יגבה לעולם.

* במקרה אחד אסרו שני יהודים, ששוחזרו רק אחרי מספר גדול של דולרים נדד מכיס לכיס.

זהו הפצצה הריבועית בסידרה מכוערת עד למאד. היא לא גרמה כל נזק. א. ברטושק, מנהל הצירות, אף לא נבהל, הודיע כי שמשות הבנין נשארו שלמות.

קבוצת עתונאים, שהודורה לרחוב צייטלין

* שלש שלפניה: פצצה בבית סר התחבורה פנקס; פצצה במשרד החוץ; פצצה במסרכו העולם הזה.

23, לאחר ששמועות, כי הצירות, הופצצה, מצאה את המקום שרוי בשלוחה.

רק מעט יותר נזק נגרם לבסיס אחר של הדמוקרטיה העממית בישראל. מועדון מק"י, צריף צנוע בשכונה עתיקת ימים מאחורי קר"ת חולים, ירושלים, הוצת. נוקמי משפט סלאנסקי הרימו את הרשתות מעל שלשה חלונות שבשני צדי המצדון, זרקו לתוכו חמישה בקבוקים מלאי בנזין, שפתיל בוער חובר אליהם. שנים מהם לא נדלקו, שלשת הנוותרים חרבו שולחן, שרפו חצי מפה אדומה שהיתה פרושה עליו, השמידו חלק מן הספרייה.

המשק

הבנקים אמרו, לאי

אחת הבעיות הבוערות ביותר במדינה היא שאלת הייצוא. מבלי יצוא של ממש לא נשקף כל עתיד למשק הישראלי. הממשלה מכירה בעובדה זו, מכריזה מדי פעם בפעם כי היא תהיה מוכנה לעודד אותו.

אולם למעשה, יכלה הממשלה לעזור אך במעט מאד. פשוט אין לה כמות מספיקות של מטבע זר לקנית חמרי גלם הנחוצים לתעשיית הייצוא. אומרת הממשלה לתעשיינים: אנו נפריש אחוז ניכר מן המטבע הזר שהיצוא של תוצרתכם יכניס למדינה, כדי שתוכלו לקנות בו חמרי גלם חדשים.

דרך מחשבה זו מוכיח את תשובתו המפורסמת של מליונר מופלג, כאשר נשאל אם עשה את ממונו בקשיים מרובים, השיב: לא דוקא, רק המליון הראשון בן לי בקושי. המליונים שבאו לאחריו, בקלות רבה באו. הייצורים מסכמים לדעת הממשלה שיהא זה סדור טוב, שיופרש להם, וכל משלוח יצוא, חלק מן התמורה במטבע זר, לממון המשלוחים הבאים. אולם מניין יבוא המטבע הזר למשלוח הראשון?

בחחילה אמרה הממשלה עצמה לפתור בעיה זו על ידי הקמת בנק יצוא, שיתן ליצי רנים אשראים במטבע זר. אולם, בגלל מצבה הקשה של הממשלה, התברר כי תכנית זו לא תוכל לצאת לפועל.

או באה חברה ישראלית-שויצרית בהצעה לממשלה: היא מוכנה לפתוח בנק יצוא; פירמה יהודי היסודי יסופק במטבע שויצרי. פירמה זו מאיד, חברה להשקעות, מנוהלת על ידי שלושה אחים, אשר שנים מהם יושבים בארץ. עוסקים בסחר החליפין, בעוד שהשלישי יושב בשייץ, דואג לצד החוצלארצי של העסקים. חברת מאיר היא האחראית במדה רבה לעסק הטוב שעושה ישראל בהחליפה אריגים מקומיים בצרכי מזון כמו דגי פילה הפפורסמים, גבינות.

שר המסחר והתעשייה, ד"ר דב יוסף, נתפס לרעיון, נטה להסכים לו. אבל הבנקים המ קומיים הגדולים התנגדו. ביוזמת הנהלת הבנק הישראלי לדיסקונטו הוקמה חברה אמריקאית בשם אוברסיי דיסקאונטו קורפוריישן, בעלת הון של 3 מיליונים דולר, המוכנה לממן יצוא ישראלי. החברה, המנוהלת על ידי שלושה מנהלים גניוריקים ושויצרים ואחד ישראלי, קשורה לא רק לבנק לדיסקונטו, אלא גם לבני קים מקומיים גדולים אחרים כמו לאומי לי ישראל, לתעשייה איגוד לישראל.

פנתה הנהלת החברה האמריקאית להתאחדות בעלי התעשייה, הודיעה להם: אנחנו מעמידים לרשותכם את כל הכסף. הקימו בו מכוון יצוא. אין צורך בבנק מיוחד. לחברה הקטנה יותר של האחים מאיר קשה לעמוד בפני איגוד כספי אדיר כזה. אבל התעשיינים אינם נחפזים, לפי שעה, לקבל את ההצעה הזאת. היצוא איננו עסק כל כך טוב בשבילם, מביא להם פחות רווחים מאשר ה"שיחק המקומי, כרוך בטרדות בירוקרטיות רבות מאד.

אבל פתרון בעית מימון היצוא היא חיונית וגורלית. השנה קטן הייצוא, לגבי השנה שעברה, במיליון וחצי לירה, הגרעון המסחרי גדל עד למעלה מ-15 מיליון.

תמוז בכסלו

זה זמן רב שעניי החקלאים לא היו מופ"נות השמימה כשבשבעים האחרונים. קרני השמש הלוהטות ללא הפוגה בחודש הראשון של התורף, מכשרות שנת רוון למשק החקלאי והרס לענף הלול והרפת.

בצורת! וזהי המלה שנישאה בימים האחרונים על שפתי הכל. ובצורת עולה להיות אכזרית ביותר השנה. ענפי הלול והרפת מבוססים בשנת תשי"ג על ייצור המזונות המקומי, והישנות שנת תשי"א. פירושה 3,150,000. דונם שסחי הפלחה הזרועים לא יניבו את יבולם, חוסר גשמים עלול לשים לאל את כל תכניות משרד החקלאות להגיע לצמצמות בשטח המזונות.

* שגסי היא הוכחה קסות בצבורת.

מינוטים

שבעה עשר אצטיינים

כאשר אך נשתתקו תותחי מלחמת השחרור בקיץ 1949, ישב צעיר בכפר ראמה שבגליל, ניסח (באנגלית) מכתב קצר להנהלת הארץ גיברסיטה העברית. תוכן המכתב היה: ברצה"נו של הצעיר ללמוד משפט. שבועות מספר לאחר מכן כבר ישב כאמל קאסם על ספסל הפקולטה למשפטים שאך נפתחה, היה לסטודנט הערבי הראשון באוניברסיטה אשר מא ומתמיד הצטיינו מייסדיה ומנהליה ברצון כן ליצור שלום ואחוה בין יהודים לערבים. מח"לקת הפרסום של המכללה הלבשה את הצעיר, שבכר ללבוש בגדים אירופיים, בכפיה ועגאל, הושיבה אותו בין חברי היהודים, שלחה את הצלום הדוקומנטרי לכל קצווי תבל.

לפני ימים אחדים הומין אותו צעיר, ו-16 בני מינוטים אחרים שאף הם נתקבלו בינתיים למכללה, את מנהלי המוסד, את שר החינוך וחברים יהודים למסיבת תה. הארוחים נתקבלו באולם אימקא בירושלים, נתכבדו בתה ועו"גות, בנאומים בעברית צחה.

אוניברסיטה ואהבה. אמר קאסם: "למדנו עברית יותר מהר מאשר עולים יהודים רבים ואנו מיטיבים לדבר אותה מהם. ידיעו"תניו בתנין ובתלמוד אינן נופלות מידיעות הברעו היהודים. אנו רואים באוניברסיטה את הכלי היעיל ליצירת רוח אשר תבטיח עתיד של שלום אחתי בין בני הארץ. המלים אוניברסיטה ואהבה שתינה מתחילות ב"א".

בהוכיחו כי התלמידים מבני המיעוטים מצטיינים בלמודיהם לא הגויים קאסם, באחד ה"ימים עבר פרופסור על עבודות הסטודנטים בשטח המשפט העברי, נתקל בחיבור בו ציטט בעליו קטע מתוך הגמרא בעברית דוקא בתע"רה התנצל הכותב על כי אינו יודע ארמית. הפרופסור התעניין לדעת מיהו בעל החיבור. כתב אותו קאסם עצמו, שקבל בעבורו פרס בסך 100 ל"י.

קאסם, המשמש מעין מנהיג לסטודנטים אלה, אינו מסתפק ב"17 התלמידים הערבים והדרוים אשר באוניברסיטה. לדעתו צריך מספרם להגיע ל-300, רק אז יעמד ביחס ישר למספרם של המיעוטים בתוך האוכלוסיה היהודית הכללית.

אמר קאסם: "הינוך משותף יבטיח שר"יון, שלא יהיו שויון של תעודות זהות בלבד. מעמד הערבים בארץ דומה במקצת למעמד יהודים באירופה. בהיותם מיעוט מדוכא יש להם המרצה גדולה יותר ללמוד ולהתקדם. אפשר לנחש כמעט בוודאות שברבות הימים יעלו על הסטודנטים היהודים, שכל השערים תמיד פתוחים בפניהם, כשם שהיהודים עלו פעם על הגויים בגולה. אולם בתוך כתלי המכללה, ששולטים בה אנשי בית שלום הפרו-ערבים, אין להם חשש מפני הפליטה. "ה"בעצם, אמר אחד הסטודנטים הערבים, "ה"אוניברסיטה היא המקום היחיד בארץ בו מורגשת הפליטה לטובת הערבים."

בקורים

הרעש היה איום

מפגשם של אנשי ירושלים עם תקופת ה"אטום היה — כמה אופיני לתקופת האטום! — במפתיע ביותר. רעש מנועים מתריד, אינו דומה לשום רעש אחר בעולם, החריד את כל בני הכיתה, המנועים היו שייכים למטוסי טילון של הצי האמריקאי שערכו טיסת נימוסין מעל לעיר העתיקה הירדנית ואגב כך סטו במקצת, ערכו בקור חסר-נימוסין גם בירושלים הישראלית.

רק בודדים, שראשם היה מופנה, בדרך מקרה, כלפי מעלה, ראו את הטיסת באחד הימים בשכונת שעבר. האחרים שלא הביטו השמימה, שמעו רעש גדול הפטו מבט לרקיע, אבל לא ראו מאומה. המטוסים כבר היו הרחק משם, השאירו מאחוריהם את הרעש המחריד, פיות פעורים בתמיהון.

עוד השאירו המטוסים מאחוריהם: שמועות ברחוב כי צלחות מועפפות מעולם אחר הגיעו לירושלים.

נגה מכונית משא שקפץ ממכונתו, זינק אל קיר בית הקברות, בקס מחסה בצלו. בצלו.

ילדי גן ילדים, בנים אמיתיים של המאה ה-20, שלא התרגשו כלל.

הסבר, מפי יהודי בעל-בצעמו, איש שכונת גאולה: האמריקאים שלחו את המטוסים כדי להבהיל את המסתננים.

במשרד משלתי — אשה שתכלי לידה מוקדמים אחווה.

במצב לא פחות לא נעים נמצא משרד ה"חוץ הישראלי. הוא הודיע ברבים כי כל מטוס חוץ שיטוס בשמי ישראל יירה בלי רחמים. האמריקאים נדו בראשם בצער, הודיעו כי לא התכוננו לפגוע בריבונות ישראל, טעו